

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

A.M. Negash (GroenLinks-PvdA), M. Spekreijse –Deijs (GroenLinks-PvdA) en
A.H.K. van Viegen (PvdD)
(d.d. 25 november 2025)

Nummer
4326

Onderwerp
Stop PFAS in pesticiden

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Onderzoek van Argos en CLM laat zien dat het gebruik van PFAS-houdende pesticiden in Nederland in vier jaar tijd meer dan is verdubbeld, van 131 ton in 2019 naar 268 ton in 2023.¹ PFAS zijn moeilijk afbreekbare stoffen die zich opstapelen in mens en natuur en ernstige gezondheidsrisico's veroorzaken, zoals kanker.

De stoffen TFA en andere PFAS komen inmiddels ook in ons grond- en drinkwater terecht. Drinkwaterbedrijven waarschuwen dat dit kan leiden tot onherstelbare vervuiling. Ondanks Europese plannen voor een verbod op PFAS blijft een uitzondering bestaan voor pesticiden. Dit is schadelijk voor de drinkwaterkwaliteit en het milieu in Zuid-Holland.

Internationale voorbeelden, zoals Denemarken, laten zien dat PFAS-houdende pesticiden effectief vervangen kunnen worden door alternatieven. Dit roept de vraag op welke rol de provincie kan spelen in het beperken van PFAS en het stimuleren van PFAS-vrije oplossingen.

Gezien deze risico's stellen GroenLinks-PvdA en Partij voor de Dieren de volgende vragen aan het College van Gedeputeerde Staten

1. *Herkent het College de zorgen over PFAS in pesticiden en de mogelijke vervuiling van grond- en drinkwater in Zuid-Holland? Welke risico's voor gezondheid en milieu acht het College het grootst?*

Antwoord

Het College deelt de zorgen over PFAS, wij verwijzen hierbij ook naar de beantwoording van de Statenvragen 4048 PFAS in drinkwater.

Met name kleine PFAS zoals TFA (trifluorazijnzuur) zijn slecht te verwijderen, zijn zeer mobiel en worden inmiddels op veel plaatsen in het milieu en ook in voeding en drinkwater aangetroffen. Het RIVM wijst erop dat de huidige blootstelling aan PFAS via voedsel en drinkwater te hoog is. Het RIVM doet via het PFAS-onderzoeksprogramma onderzoek naar de totale blootstelling aan PFAS².

Uit eerder onderzoek van het RIVM bleek dat mensen via voedsel gemiddeld drie keer zoveel PFAS binnenkrijgen dan via drinkwater. Vis draagt het meest bij aan de inname van PFAS via voedsel (zie voetnoot 2). Zeer recent heeft het RIVM een inventarisatie gemaakt van andere bronnen dan voedsel en

¹ [Veel meer PFAS in pesticiden: grote zorgen om drinkwater | NPO Radio 1](#)

² <https://www.rivm.nl/pfas/onderzoeksprogramma/actuele-blootstelling>

drinkwater. Uiteindelijk werkt het RIVM toe naar een geïntegreerde blootstellingsbeoordeling, waarmee een totaalbeeld ontstaat van de PFAS-blootstelling in Nederland³.

De inzet van het College is er op gericht om waar het haar bevoegdheid betreft de Zuid-Hollandse bijdrage aan deze blootstelling zoveel mogelijk te verminderen.

2. *Is het College op de hoogte van de toename van PFAS houdende pesticiden, terwijl het totale pesticiden gebruik daalt? Welke analyse heeft het College van de oorzaken van deze toename en de gevolgen voor de waterkwaliteit in Zuid-Holland?*

Antwoord

Ja.

Het CLM rapport PFAS en pesticiden geeft inzicht in het gebruik van PFAS houdende gewasbeschermingsmiddelen en de toename in gebruik. Tevens maakt het rapport duidelijk dat er nog sprake is van leemtes in kennis. In het rapport wordt aangegeven dat met name door het gebruik van PFAS-houdende fungiciden de afzet sterk is toegenomen. PFAS-verbindingen kunnen worden toegepast als werkzame stof en/of als hulpstof om de werking van de werkzame stof te versterken of stabiel te maken.

De gevolgen voor de waterkwaliteit hangen sterk af van het soort toepassing, open of gesloten teelt, het type PFAS en de bijbehorende emissieroutes naar oppervlaktewater en/of grondwater. Voor grondwater is recent via de landelijke rapportage beter zicht gekregen op de vervuiling met PFAS. Voor oppervlaktewater is door de waterschappen incidenteel monitoring uitgevoerd voor PFAS. Zie ook antwoord op vraag 3.

3. *Welke concrete stappen neemt de provincie momenteel om PFAS in het grond- en drinkwater te monitoren en te beperken? Denk hierbij aan landbouwbeleid, waterkwaliteit programma's en samenwerking met drinkwaterbedrijven. Aant het College deze maatregelen voldoende?*

Antwoord

Op 5 december 2025 heeft het College Provinciale Staten de rapportage Grondwaterkwaliteit 2024 doen toekomen. Uit deze rapportage blijkt dat verschillende PFAS-verbindingen worden aangetroffen in het grondwater in Zuid-Holland. De begin 2026 vast te stellen herziening van de Kaderrichtlijn water, Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn milieukwaliteitseisen water bevat nieuwe verplichtingen voor PFAS, te weten de te realiseren milieukwaliteitseisen(2039), verplichte monitoring (2027) en het vaststellen van een voorlopig maatregelenprogramma (2030)⁴.

De herziening moet uiterlijk op 21 december 2027 zijn geïmplementeerd in de nationale wetgeving. Met de rapportage Grondwaterkwaliteit loopt de provincie vooruit op de wettelijke verplichting tot monitoring van PFAS. Voor drinkwater ligt de verantwoordelijkheid tot monitoring op grond van het drinkwaterbesluit bij de drinkwaterbedrijven.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2025/12/01/voortgang-pfas-onderzoeksprogramma-en-enkele-actualiteiten>

⁴ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2025/09/23/water-pollution-council-and-parliament-reach-provisional-deal-to-update-priority-substances-in-surface-and-ground-waters/>

In het proces van het Regionaal waterprogramma 2028-2033 zal worden gezien hoe invulling kan worden gegeven aan de verplichting uit de richtlijn om uiterlijk in 2030 een voorlopig maatregelenprogramma vast te stellen voor nieuw genormeerde stoffen, waaronder PFAS.

In de beantwoording van de Statenvragen 4264 heeft het College aangegeven dat het samen met andere overheden streeft naar vermindering van PFAS-bronnen, waaronder PFAS uit gewasbeschermingsmiddelen.

Verder steunt de provincie in IPO-verband het beleid om in Europa te komen tot een omvangrijk verbod op PFAS (REACH restrictievoorstel). Daarnaast zet de provincie haar vergunningverlenende bevoegdheden in om de emissie van PFAS zoveel mogelijk te beperken. Tevens neemt de provincie deel aan onderzoek naar betere verwijderings- en vernietigingstechnologie en innovatieve monitoringstechnieken⁵.

De realiteit is echter dat PFAS decennia lang zijn toegepast in een veelheid aan producten. Dat betekent dat PFAS ook na een mogelijk verbod nog jarenlang aanwezig zal zijn in afvalstromen en door de slechte verwijderbaarheid en afbreekbaarheid, ook in het milieu.

4. *Internationale voorbeelden (zoals Denemarken) laten zien dat alternatieven voor PFAS-pesticiden bestaan. Wat kunnen wij volgens het College van Denemarken leren?*

Antwoord

Een besluit over een verbod, zoals in Denemarken, is niet de bevoegdheid van de provincie, maar van het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb). De minister van LNVN heeft op 17 november 2025 in antwoord op Kamervragen aangegeven dat het Ctgb het Deense besluit bestudeert. Zodra het Ctgb een besluit heeft genomen wordt de Kamer door de minister geïnformeerd⁶. Op 18 december 2025 heeft het Ctgb aangegeven 46 gewasbeschermingsmiddelen die PFAS bevatten tussentijds opnieuw te gaan beoordelen⁷.

In het Deense besluit is voor twee gewasbeschermingsmiddelen waarbij alternatieven beschikbaar zijn, de uitfaseringsdeadline vastgesteld op in totaal zes maanden (twee maanden verkoop + vier maanden gebruik). Voor de zeven gewasbeschermingsmiddelen waarbij geen alternatieven zijn, is de uitfaseringstermijn vastgesteld op 15 maanden. De gewasbeschermingsmiddelen worden veel gebruikt in de landbouw, en het terugtrekken van deze gewasbeschermingsmiddelen kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de teelt van een aantal gewassen. In dialoog met de industrie zal het Deense Ministerie van Milieu en Gendergelijkheid nu kijken hoe veilige alternatieven voor specifieke toepassingen kunnen worden geïdentificeerd en bereikt⁸.

PFAS is als werkzame stof, maar ook als hulpstof in gewasbeschermingsmiddelen aanwezig. Ontwikkeling of benutting van alternatieven is gewas specifiek en vraagt dus maatwerk. Mocht een middel of toepassing worden verboden dan is het primair aan de sector om alternatieven te ontwikkelen. Het Deense besluit, zie vorige alinea, laat zien dat beschikbaarheid van alternatieven geen automatisme is. Zie verder het antwoord op vraag 3.

⁵ <https://www.zuid-holland.nl/politiek-bestuur/gedeputeerde-staten/besluiten/besluit/overeenkomst-tki-consortium-agreement-pfase-out-monitoring-removal-and-breakdown>

⁶ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/kamervragen/detail?id=2025D46888&did=2025D46888>

⁷ <https://www.ctgb.nl/actueel/nieuws/2025/12/18/ctgb-gaat-middelen-met-pfas-opnieuw-beoordelen>

⁸ <https://mim.dk/nyheder/pressemeddelelser/2025/juli/sproejtemidler-med-pfas-aktivstoffer-bliver-forbudt> (NB alinea op basis van vertaling uit het Deens).

5. *Is het College bereid om een actieve rol te spelen in het stimuleren van PFAS-vrije pesticiden bij boeren in Zuid-Holland? Welke middelen of programma's ziet het College hiervoor, bijvoorbeeld advies, innovatieprojecten of subsidies?*

Antwoord

Zoals aangegeven bij vraag 3 is in de beantwoording van de Statenvragen 4264, onder vraag 32, aangegeven welke maatregelen het College treft om de nadelige gevolgen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen. Besluitvorming op Europees en nationaal niveau zal naar verwachting leiden tot verminderde beschikbaarheid van PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen.

6. *Het Europese verbod op PFAS laat pesticiden voorlopig vrij, mede door druk vanuit de industrie. Is het College bereid om binnen de EU en in overleg met het Rijk en Ctgb in te zetten op een volledig PFAS-verbod inclusief pesticiden? Welke concrete acties kan de provincie ondernemen om dit te ondersteunen?*

Antwoord

Het REACH restrictievoorstel van betrokken lidstaten laat inderdaad PFAS als werkzame stof in gewasbeschermingsmiddelen vrij aangezien op grond van EU verordening 1107/2009 (Verordening gewasbeschermingsmiddelen) lidstaten bij de toelating of herbeoordeling van nieuwe middelen voor elke actieve stof, inclusief PFAS, al moeten beoordelen of deze stof en haar metabolieten persistent, accumulerend en/of toxisch zijn⁹.

De "European Food Safety Authority (EFSA) verricht op dit moment een peer review van PFAS-houdende gewasbeschermingsmiddelen. Daarnaast heeft de Europese Commissie (DG SANTE) de EFSA gevraagd om de huidige toxicologische referentiewaarden te bezien¹⁰. Deze herziening wordt naar verwachting in 2026 gefinaliseerd.

Zoals aangegeven bij vraag 4 lopen er op dit moment bij het Ctgb al activiteiten om middelen her te beoordelen. Op 16 april 2025 heeft het College toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden de minister van LNVN geadviseerd om de problematiek rond TFA bij de Europese Commissie te agenderen¹¹.

Gezien de lopende herbeoordelingstrajecten in de EU en op nationaal niveau acht het College het niet nodig om aanvullende activiteiten te ondernemen.

Den Haag, 13 januari 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff

⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2024-000268-ASW_EN.html

¹⁰ https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2025-06/10.3.a_EFSA%20activities_MT_CE.pdf ;
<https://open.efsa.europa.eu/study-inventory/EFSA-Q-2024-00502>

¹¹ <https://www.ctgb.nl/documenten/2025/04/16/advies-tfa-lvvn>